

Kerék-Bárczy Szabolcs: Érdekünk az egység

A Bajnai-Fico találkozó ismét rávilágított arra, hogy illúzió konszenzust elérni bármilyen kérdésben a mai magyar politikában.

A szlovák államnyelvtörvény elfogadása után minden magyar politikai erő egyetértett abban, hogy a törvény élesen szemben áll az európai értékekkel és a két ország nemzeti érdekeivel is, és ezt az egyetértést a külügyminiszternek és a külügyi bizottság ellenzéki elnökének közös megnyilatkozásai is demonstrálták. Ám amikor a kormány vagy a legnagyobb ellenzéki párt cselekedett, a másik fél éles elutasításával találkozott.

A Fidesz helyenként vulgáris stílusban döngölte földbe a Bajnai-kormányt, s eddig elmaradt a közös fellépés az Európai Parlamentben is. Az Európai Konzervatívok és Reformerek (EKR) frakciója Bokros Lajos javaslatára vitát kezdeményez az EP plenáris ülésén a nyelvtörvényről, amit nem üdvözlő és csatlakozó nyilatkozatok fogadnak a Fidesz részéről, hanem értelmetlen és gyermekteleg vádaskodások. Ez az acsarkodás súlyosan veszélyezteti érdekérvényesítő képességünket egy olyan ügyben, amelyben az igazság egyértelműen a mi oldalunkon van. A történelem ismétli önmagát. Hányszor voltunk már olyan helyzetben, hogy igaztalanul támadtak bennünket, s védekezésünk eredménytelen maradt még akkor is, ha érveinket szimpátiával fogadták azok, akik segítségére elengedhetetlenül szükségünk lett volna. Ennek pedig egyetlen oka volt: az elemi összefogás hiánya, a közös fellépés elutasítása. Most is ennek vagyunk tanúi.

Ki gondolhatta, hogy a Bajnai-Fico találkozó áttörést vagy akár jelentősebb eredményt hoz? Csak az tekinti nagy sikernek vagy totális bukásnak a tárgyalást, aki nem érti a helyzetet, vagy akit elvakít a pártos szemlélet. A legfontosabb kérdés az: volt-e értelme a találkozóknak, s ha igen, mi az eredmény a magyar érdekek szempontjából, ha pedig nem volt, akkor mit kellett volna helyette tenni?

Alapvető magyar nemzeti érdek, hogy szomszédainkkal kiegyensúlyozott, stratégiai kapcsolatot alakítsunk ki. A stratégiai kapcsolat azt jelentené, hogy nem csupán békében élünk egymás mellett, hanem minden társadalmi és politikai szinten intenzív együttműködésre törekszünk. Azonos érdekeinket igyekszünk közösen képviselni, mert együtt erősebbek vagyunk, mint külön-külön.

Ezen kell fáradoznia a magyar politika és közélet egészének Szlovákia vonatkozásában akkor is, ha most ettől nagyon távol állunk, elsődlegesen nem a mi hibánkból. Amikor politikai lépések megtételét fontolgatjuk, találkozókra készülünk, vagy nyilatkozatokat szövegezzük, jóval távolabbra kell tekintenünk abban az esetben is, ha éppen tűzoltómunkát végzünk egy konkrét konfliktus kapcsán.

Fenti alapvető nemzeti érdekünk nyilvánvalóan nem érvényesülhet, ameddig a szlovák kormányban szélsőségesen nacionalista és hisztérikusan magyargyűlölő politikusok foglalnak helyet; ameddig a hivatalos szlovák kormánypolitika egyik fő pillére a magyarfóbia. De az európaiságára büszke magyar magatartás ebben a helyzetben nem lehet kardcsörtetés, sokkal inkább kemény, határozott, következetes és nyílt fellépés az európai értékek talaján.

Üzeneteinknek és tetteinknek azt kell sugallniuk, hogy tudjuk, a szlovák nemzet nem egyenlő a Fico-Slota-Meciar trojkával, nekünk a hidak kiépítésére van szükségünk, abban pedig rengeteg társra találunk azokban a szlovák barátainkban, akik ugyanúgy határozzák meg országuk alapvető nemzeti érdekét a szomszédságpolitikában, mint mi. Mérsékelt demokratáknak mérsékelt demokratákkal kell összefogniuk akkor is, ha közben készen kell állnunk a válaszokkal az aktuális szlovák kormány akcióira.

Mindebből az következik, hogy a párbeszéd fenntartására szükség van a legmagasabb politikai szinten is. A beszélő viszony következik közös európai létünkéből, az azonos szövetségi rendszerhez való tartozásunkból is. De ahhoz, hogy a párbeszédből konkrét

eredmények születhessenek, a találkozókat alaposan elő kell készíteni. Ebből a szempontból két kritikai megjegyzésem van a miniszterelnöki találkozóhoz. Az egyik: tudható volt, hogy Fico nem pusztán taktikai-politikai megfontolásból nem fog engedni az álláspontjából, ő valóban úgy gondolja, hogy a szlovákiai magyarság kiváló helyzetben van, és a nyelvtörvény egyenesen áldás a magyaroknak.

Ezért a találkozó előtt kellett volna olyan helyzetet teremteni, például az EBESZ kisebbségügyi főbiztosának vagy az Európa Tanácsnak a bevonásával, hogy Fico nemzetközi ráhatásra kényszerüljön árnyalni a retorikáját. Ha megelőzi a két miniszterelnök tárgyalását a többoldalú egyeztetés, melyen jelen van a nemzetközi közvetítő is, vagy a Bajnai-Fico találkozóra eleve harmadik fél jelenlétében kerül sor, akkor elkerülhető lett volna, hogy a szlovák kormányfő a sajtótájékoztatón pókhendi magabiztossággal ismételtethesse tarthatatlan álláspontját.

A vita egy korábbi szakaszában Knut Vollebaek, az EBESZ kisebbségügyi főbiztosa talán vállalkozott volna közvetítő szerepre. A másik kritikai megjegyzésem: el kellett és el lehetett volna kerülni azt, hogy a kétoldalú kapcsolatok majd minden területére kiterjedő tizenegy pontos nyilatkozat szolgáljon a tárgyalás alapjául. Ha mindenről beszélünk, elsikkad a lényeg, s a két kormányfő találkozásának konkrét apropója volt, amely nem érint közvetlenül sem gazdasági, sem általános politikai területeket. A közös nyilatkozat szlovák érdekeket szolgált, azt sugallta, nincs is olyan nagy gond, a legtöbb kérdés rendben van, vagy könnyen rendezhető, magyar akadémikusról van szó, amit meg lehet majd oldani, vagy el lehet kenni.

Összegzésként mégis azt kell megállapítanom, hogy volt értelme a találkozásnak, mert bár a jövő évi szlovákiai választásokig változás semmiképpen nem várható a szlovák kormánypolitikában, a józan szlovák többség világosan láthatta, hogy Magyarország a legnagyobb sérelmeit is mértéktartó hangnemben, békés úton, de kitartó föllépéssel próbálja orvosolni, népeink együttműködésére alapozó magatartással.

Ez az üzenet visszaköszönt a tárgyalások után a szlovák sajtó számos kommentárjában is. Vollebaek főbiztos múlt heti budapesti és pozsonyi eszmecserei szintén azt támasztották alá, hogy a párbeszédnek nincsen alternatívája, a higgadt értékelés végeredménye nem lehet más, mint - legrosszabb esetben is - a nyelvtörvény jelentős mértékű, a szlovákiai magyarok jogait figyelembe vevő megváltoztatása.

Ebből a szempontból is hiba volt az egyébként mindig higgadt magyar külügyminiszter nyilatkozata a Sueddeutsche Zeitung szeptember 16-i számában, mert a szlovákok egyszeri sértegetése drámaian lerontja a hazánkról alkotott pozitív képet és az ebből fakadó kedvező tárgyalási pozíciót, amelyet folyamatos jó kommunikációval építettünk föl az elmúlt hónapokban.

Komolyan el kell gondolkodnunk néhány további tanulságon is.

Ne legyünk magyarabbak a felvidéki magyaroknál, mindig hallgassunk az ő véleményükre, mert minden magyarországi lépés következményei rájuk hárulnak. A higgadt, megfontolt politikának nincs alternatívája. A szélsőséges megnyilvánulások mindkét oldalon a nacionalista erőket szolgálják.

A magyar választókkal is meg kell értetni, hogy nem jobb- vagy baloldaliság kérdése a legélesebben elhatárolódni a Jobbik és félkatonai szervezeteinek retorikájától, mert ők a Slota-féle politikát erősítik. Ezért ők a magyar nemzeti érdekekkel szemben cselekednek. És végül: Magyarország érdekérvényesítő ereje külföldön az egységben rejlik. Bóven van miért küzdeniük a pártoknak egymással itthon, de ezt ne tegyék külföldön, különösen ne az Európai Parlamentben és más uniós fórumokon, ott, ahonnan a számunkra kedvező megoldást várjuk. Ezzel az "oszd meg és uralkodj" ősi ösztönét élesztjük fel azokban, akiknek kevés érdekük fűződik ahhoz, hogy hazánk stabil, kiegyensúlyozott ország legyen, mely stratégiai szövetségben él szomszédaival.

A szerző az MDF külügyi kabinetjének vezetője

2009-09-22, Népszabadság| 2009. szeptember 22.